

Od folkloru k world music: Hudba a slovo

Úvodem

O tom, že slovo živé – mluvené a zpívané – je základem pro slovo literární a umělé, psal již český literární vědec Bedřich Václavěk (1897–1943), který se věnoval studiu lidové a zlidovělé písně zejména skrze jejich slovesnou složku. Vztah hudby a slova nalezneme v různých žánrech napříč historickými epochami, sociálními vrstvami a uměleckými styly, jež odrážejí obsah náboženský či světský – oratorium, opera, opereta, kuplet, šlágr, muzikál, ale i ukolébavka či dětská písnička. Stejně tak slovo o hudbě či hudební inspirace konkrétním slovem – zachycenou myšlenkou, příběhem či poezií, spadá do tohoto vztahu, který může být těsný i volný a otevřený. Slovo může hudbě vtisknout někdy nečekané poselství, může pohladit na duši, rozesmát, rozplakat, může být ale také sociální žalobou či políčkem do tváře. Hudba slovo umocňuje, ale může být i hudba beze slov, která přesto vypravuje.

Inspirativní téma „hudba a slovo“ zastřešovalo letošní již devatenáctý ročník mezinárodního kolokvia *Od folkloru k world music*, které se koná v rámci multižánrového hudebního festivalu Folkové prázdniny v Náměšti nad Oslavou. Jako každoročně se setkání zúčastnili nejen zástupci akademické a publicistické obce, ale i další zájemci o hudbu lidovou, populární, folkovou, etnickou a world music. Akce proběhla stejně jako v minulých dvou letech kombinovaným způsobem: většina referujících se kolokvia zúčastnila osobně, zbytek využil možnosti prezentovat svůj příspěvek online.

Program dvoudenního setkání bývá pravidelně rozdělen na část věnovanou folkloru – ať už v jeho tzv. první existenci, anebo v oblasti folklorního revivalu – a na část věnovanou hudbě etnické, populární, world music a dalším tzv. menšinovým žánrům. Často se však témata překrývají a nelze je jednoznačně oddělit. Bylo tomu tak i v letošním roce, kdy se většina přednášejících zaměřila především na texty písní. Hned úvodní referát řešil aktuální téma politické korektnosti hudebního folkloru nahlíženého očima dnešní společnosti. Další příspěvky se týkaly např. interpretů spojujících

své hudební nadání s vypravěčským talentem a hrou na dudy, dále hudební terminologie a muzikantského žargonu (na příkladu muzikantského žargonu z oblasti moravské dechové hudby) či estonského eposu *Kalevipoeg* jako inspiračního zdroje pro hudební a taneční tvorbu.

Několik mluvčích se zaměřilo na venkovskou hudbu USA – vyzdvihli význam mluveného blues (tzv. talking blues), překvapivě bohatého jazyka bluegrassových textů či nestárnoucího duchovního poselství černošských spirituálů. Další referující poukázali na možnosti i úskalí přenosu písňového textu (lidového, folkového, duchovního i světského) z kontinentu na kontinent; zdůrazněná byla vazba mezi USA a Českou republikou. Tištěnou podobu v tomto sborníku získaly jen některé příspěvky, přičemž některé jsou publikovány ve dvou jazykových verzích.

Dvoudenní kolokvium *Od folkloru k world music* je zajímavé nejen přednáškami, ale i následnými diskusemi, které obohacují a inspirují jak přednášející, tak publikum. Velmi očekávané je vždy i závěrečné setkání účastníků kolokvia s vybranými zahraničními hosty festivalu *Folkové prázdniny* – obě akce totiž sdílejí nejen místo, ale i hlavní téma. V roce 2022 v diskusi s účastníky kolokvia mluvily o svém vztahu k hudbě a slovu špičkové mladé interpretky z USA a Velké Británie – banjistka a zpěvačka Nora Brown a multiinstrumentalistky a zpěvačky sestry Rheingansovy, Rowan a Anna. Momentky z tohoto setkání jsou součástí fotografické přílohy sborníku. Ten stejně jako v minulosti přináší pestrou mozaiku přístupů k jednomu hlavnímu tématu a zároveň reflektuje aktuální vývoj v oblasti nonartificiální hudby „od folkloru k world music“. Věříme, že stejně jako všechny předchozí si najde své čtenáře.